Mariborski Večernik »JUTRA«

Poštnina plačana v gotovini

Cena 1 Din

Leto I. (VIII.), štev. 173 Maribor, pondeljek, 28. novembra 1927

Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejeman v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon: Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelek „Jutra" v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Izmenjava listin o francosko-jugoslovanski pogodbi

KRALJ ALEKSANDER IN PREDSEDNIK DDUMERGUE ŽE PODPISALA POGODBO.

BEOGRAD, 28. novembra. Izvod francosko-jugoslovanske pogodbe, ki ga je podpisal kralj Aleksander, je že odnesel naš poseben kurir v Pariz. Pogodba je izdelana na pergamentu in opremljena z velikim, zlatim državnim pečatom z jugoslovansko trobojnico. Pogodbo izroči naš pariški poslanik dr. Spalajković osebno zunanjemu ministru Briandu in bo spravljena v arhivu palače francoskega zunanjega ministra.

Drugi izvod podpiše predsednik francoske republike Doumergue že tekom današnjega dne in ga odnese istotako poseben francoski diplomatski kurir v Beograd. Ta izvod pogodbe bo imel zlat pečat francoske republike s francosko trobojnico in ostane v političnem arhivu našega zunanjega ministrstva.

V torek, dne 29. t. m. bo izročen končno legaliziran prepis pogodbe tajništvu Društva narodov, ki ga bo takoj registriral. Pogodba stopi v veljavo dne 29. novembra in bo objavljena takoj po registraciji pri Društvu narodov istočasno v Parizu, Beogradu in Ženevi najbrže že to sredo ali pa četrtek.

Zanimive številke

KOLIKO PLAČAMO DAVKOV IN KOLIKO PRIŠTEDIMO V SLOVENIJI

Te dni so bili objavljeni statistični podatki, koliko je bilo v denarnih zavodih Slovenije s pričetkom tega meseca hranilnih vlog, na drugi strani pa, koliko se je od 1. jan. do 31. avg. t. l. plačalo v Sloveniji na raznih davkih. Te številke so tako zanimiva, da je vredno, da si jih nekoliko od bližje pogledamo.

Statistika o hranilnih vlogah v denarnih zavodih Slovenije pravi, da je bilo z navedenim dnem v kreditnih zavodih Slovenije naloženih 1100 milijonov Din, v hranilnicah 600 milijonov Din, v bankah 800 milijonov Din, toraj skupaj dve in pol milijarde Din. Statistika tudi pravi, da je višina hranilnih vlog v Sloveniji že dosegla predvojno višino.

Zanimivo bi bilo, ako bi se mogla tudi še napraviti točna statistika o tem, kateri sloji danes najbolj nalagajo svoje prištedenje. Eno lahko vsekakor sklepamo iz gornjih številk in potrjujejo ta sklep tudi dejstva; da je videti izboljšanje naših kreditnih razmer napram letom 1925 in 1926; dalje da je prenehalo zapravljanje in razsipanje denarja, ki se je razpaslo med nami prva leta po vojni in da se je pričelo štedenje; in končno da se je utrdilo zaupanje v stabilnost naše valute. To so vsekakor razveseljiva znamenja, ki nam vkljub še vedno trajajoči težki splošni gospodarski krizi morajo dajati upe na splošno izboljšanje razmer.

Statistika o davkih, ki jih je plačala Slovenija do konca avgusta letošnjega leta, je pa zanimiva z druge strani. Kaže namreč zopet v številkah neprimerno visoko obremenitev Slovenije v primeri z ostalim delom države. Poglejmo: neposrednih davkov in doklad se je vplačalo v vsej državi 417,200.000 Din, od tega v Sloveniji 57,800.000 Din, toraj skoro $^1/_8$ vseh v državi vplačanih neposrednih davkov in doklad; izredne doklade 500% in 30% v vsej državi 190 milijonov, od tega v Sloveniji 25,100.000 Din, toraj zopet skoro $^1/_8$; invalidskega davka od Din 78,600.00 v Sloveniji 12,400.000 Din, toraj nekaj nad $^1/_6$; komorske doklade v vsej državi 39,100.000 Din v Sloveniji 5,900.000 Din, toraj $^1/_7$; davka na poslovni promet v vsej državi 114,300.000 Din, v Sloveniji 27,900.000 Din, toraj $^1/_6$; davka na računo delo v vsej državi 14 milijonov Din, v Sloveniji 4,300.000 Din, toraj $^1/_3$.

Te številke govorijo glasno in jim ni potreba dodajati nadaljnega komentarja. Spričujejo pa tudi, kako potrebna je v naši državni politiki koncentracija vseh onih poštenih elementov, ki hočejo, da se končno izvede enakopravnost v pravicah in dolžnostih in da se preneha kovanje kapitala iz pridnosti in štedljivosti našega slovenskega ljudstva.

Radi previsoke uvozne carine, ki so jo določile sosedne države za uvoz vina iz naše države, vino ne more skoro nikamor iz naše oblasti in je izvoz seveda minimalen. Kar se izvozi, je v glavnem vino dvolastnikov. 92 naših državljanov iz srezov Dolnja Lendava, Murska Sobota in Maribor ima na Madžarskem oziroma v Avstriji 47.6897 ha vinogradov, ki so letos pridelali okrog 1483 hl vina. To vino se lahko uvozi v našo državo odnosno v našo oblast carine prosto. Letos pa se to gotovo ni zgodilo, ker so zunaj cene za vino mnogo boljše.

Državljani iz Avstrije odnosno Madžarske, ki jih je 347, imajo 472.4915 ha vinogradov v srezih Dol. Lendava, M. Sobota, Ljutomer in Maribor. Ti so letos pridelali skupno krog 9.628 hl in sicer Avstrijci 9414 hl, Madžari pa 214 hl. Tudi to vino bo skoro gotovo šlo izven naše države, kjer so za 50% boljše cene za vino.

V gori navedenih številkah nista všteta sreza Čakovec in Prelog, odkoder ni točnih podatkov.

Tu še treba pripomniti, da se je od meseca maja do konca oktobra l. l. uvozilo v področje mariborske oblasti 2491 hl dalmatinskega vina, 39311 hl banaškega in 168.74 hl hrvaškega vina. Največ tega vina gre v Maribor, Celje, Žalec, Ruše, Dravograd, Pekel, Guštanj in Ptuj.

Pri pregledu japonskih čet.

Iz Tokija poročajo, da se je pri cesarskem pregledu japonskih čet pripetil nenavaden dogodek. Ko je mikado pregledoval razne formacije svojih trup, je vojak Taisaku izstopil iz vrste in se hotel približati monarhu s puško v roki, na katere ostrini je bila nataknjena prošnja. Predno pa je prišel pred monarha, je bil ustavljen in takoj predstavljen vojnemu sodišču. Taisaku je izjavil, da pripada sekti Suiheiša in da je hotel mikadu predati prošnjo, v kateri se Veličanstvo naproša, da oprosti njegove sorojake vojaških obveznosti. Vojno sodišče je vojaka oprostilo.

Velik vlom v Mariboru

TRGOVEC ROBAUS NA KOROŠKI CESTI OŠKODOVAN ZA 70.000 Din. — ZA OVRATNIKOM ZAŠITI BANKOVCI. — MEDNARODNA VLOMILSKA TROJICA, — EN VLOMILEC ŽE POD KLJUČEM.

Maribor, 28. novembra.

V noči od sobote na nedeljo so mednarodni vlomilci na izredno rafiniran način vdrli v trgovino mariborskega peka Karla Robausa na Koroški cesti 28. Navrtali so železno blagajno in odnesli gotovine in dragocenosti v skupni vrednosti 70.000 Din, ter izginili brez sledu.

Prva je zapazila zločin prodajalka v zgodnjih jutranjih urah, nakar je bila o zagonetnem vlomu obveščena policija, ki je takoj ukrenila vse potrebno, da storilce čim preje izsledi. Preiskava je ugotovila, da so okrog 2. ponoči slišali sumljiv ropot, na kar pa ni nihče polagal večje važnosti, dočim so zločinci nemoteno in na prav strokovnjaški način vršili svoj posel in ga tudi izvedli. S ponarejenimi ključi so odprli hišna vrata in nato vrata v pekarno, kamor se prispe z dvorišča. Iz pekarne vodi dohod v trgovino, kjer je velika Wertheim-blagajna.

Zločinci so navrtali jekleno steno okrog glavnega zapaha in odtrgali precejšen del plošče zlomili vezi in prišli do denarja. Odnesli so vso gotovino v znesku 37.000 Din in raznih dragocenosti v vrednosti 33.000 Din, torej v skupni vsoti okrog 70.000 Din, kar je brez dvoma največji vlom, ki je bil izvršen v Mariboru v poslednjih letih.

Svedrovci so na spreten način posuli blagajno in okolico, kjer bi se lahko ugotovili prstni odtisi, z moko in tako zabrisali vsakršno sled. Toda moka je bila na tako vešč način posuta, da se je dalo sklepati, da jo je posul pek-strokovnjak. Pri odhodu z bogatim plenom so neznani storilci zopet zaklenili vrata pekarne in tudi vežna vrata, kar je tatvino prikrivalo prav do belega dne.

Izvedba zločina je dala takoj misliti, da je bil vlom izvršen s sodelovanjem nekoga, ki je bil o razmerah v hiši dobro poučen. Takoj je bil osumljen Dunajčan Hans Armond, ki je bil leta 1923, zaposlen pri Robausu. Pristojen je sicer v Veliko Kikindo v Banatu, a se je smatral za Dunajčana, ter je bil že večkrat kaznovan. Iz prejšnjih let je bila prav znana afera njegove soproge, ki je brez sledu izginila.

Policija je takoj izdala okrožnice, ki so bile razposlane še tekom dopoldneva na vse večje policijske in orožniške urade. Naključje je hotelo, da je bil Armond že v Špilju, ko je hotel prekoračiti avstrijsko mejo brez potnih listin, od orožnikov aretiran in s prvim vlakom prepeljan v Maribor, kjer ga je obmejna policija izročila policijskemu komisarijatu, ki ga je bil takoj zaslišal. Armond se je delal nevednega in je tajil soudeležbo pri vlomu. Policija ga je natančno preiskala in ni izsledila nobenih znakov, ki bi pričali o njegovi krivdi.

Pri ponovni telesni preiskavi pa so detektivi otipali v kožuhovinastem ovratniku njegove zimske suknje trdo podlago in prerezali šive. Iz ovratnika je padlo več skrbno zloženih tisočdinarskih in stodinarskih bankovcev. S tem je bila njegova krivda dokazana, kajti skupna vsota je znašala 16.400 Din, ki si jih osumljenec nikakor ni mogel pridobiti na pošten način. Pri nadaljnem zasliševanju je Armond priznal soudeležbo in izpovedal, da sta vlom izvršila dva mednarodna vlomilca, dunajska svedrovca, katerih imena pa ni vedel navesti. Dalje je zatrjeval, da ju je po izvršenem vlomu čakal pri Treh ribnikih, kjer sta mu izročila tretjino skupnega plena in izginila v noč, dočim je sam odšel peš proti avstrijski meji z namenom, da jo skrivoma prekorači, kar mu pa ni uspelo.

Koliko je resnice na stvari, policija doslej še ni ugotovila in nadaljuje zasliševanja. Vsekakor je računati, da bo jetnik izdal tovariša, kajti malo verjetno je, da bi vso krivdo prevzel nase. Tokratni zločin Armonda je ponovno zbudil spomin na njegovo izginulo ženo. Ni izključeno, da se bo uvedla ponovna preiskava, ki bo mogoče razčistila tudi to tajinstveno zadevo.

Kaj je z železnico Rogatec-Krapina?

V Krapini se je 24. t. m. vršil pri sodišču narok z onimi interesenti na hrvatskih strani, preko kojih zemljišč bi naj vodila nova železniška zveza Slovenije s Hrvatsko. Sodišče je določilo višino cen teh zemljišč pri onih, ki z dosedanjo cenitvo niso bili zadovoljni. S tem je odstranjena zadnja zapreka za nadaljevanje gradnje železnice. Gradnja sicer lepo napreduje, novi železniški nasip je v glavnem že ograjen, tudi je že prebit prvi manjši predor v dolžini 150 metrov. Gre sedaj za prebitje mnogo daljšega predora. To delo bo zelo mučno, ker v rove ne pride dovolj svežega zraka. Do konca novembra prihodnjega leta mora podjetje delo dovršiti, tako da bo železnica v smislu pogodbe dne 1. dec. 1928 izročena prometu. Krapina postane s tem dnem središče med Mariborom in Zagrebom na progi, ki bo za okrog 80 km krajša nego je ona preko Zidanega mosta.

Prispevajte za spomenik Kralju Petru v Mariboru

Pogreb rumunskega diktatorja

Joana Bratiana se je vršil v nedeljo v Bukarešti z velikanskimi svečanostmi ob soudeležbi ogromne množice naroda iz vseh pokrajin države. Po mestu so vihrale črne zastave, žalne službe božje se je razen pokojnikove rodbine udeležila kraljeva rodbina, regentski svet, vsi državni dostojanstveniki. Žalne govore so imeli: imenom vlade minister prosvete, zastopniki senata, zbornice in narodne seljačke stranke, ki so vsi proslavljali velike zasluge pokojnega državnika za ustvaritev Velike Rumunije in ga nazivljali njenega ustanovitelja. Pogrebu je prisostvovalo na desettisoče ljudi, ki so molče izkazovali zadnjo čast velikemu pokojniku. Truplo so prepeljali v Florico, kjer so ga položili v rodbinsko grobnico k zadnjemu počitku.

NAŠA DELEGACIJA ZA ŽENEVSKO KONFERENCO.

BEOGRAD, 28. novembra. Za vodjo naše delegacije na pripravljajoči se razorožitveni konferenci v Ženevi je bil imenovan dr. Lazar Marković, za lane pa bri gadni general Mihajlo Nenadović, stalni delegat pri Društvu narodov Kostantin Fotić in fregatni kapetan Marjašević.

Maribor za slovensko vseučilišče

TUDI MARIBOR JE IZREKEL SVOJ VETO PROTI NAMERAVANI UKINITVI POSAMEZNIH FAKULTET V LJUBLJANI.

Upoštevajoč poziv Sveta slušateljev ljubljanske univerze in v svesti si nove resne nevarnosti za obstoj ljubljanskega vseučilišča je tudi Maribor spregovoril včeraj svoj odločni »veto« proti nameravani ukinitvi posameznih fakultet na naši univerzi. Ker se je vršilo istočasno več drugih prireditev in je bil protestni zbor šele v soboto določen, res ni bilo na shodu takega obiska, kakor ga važnost stvari zahteva. Vendar je bila mala dvorana Narodnega doma nabito polna in še na hodniku pred njo je bilo precej občinstva. Poleg meščanov je bilo opaziti zlasti tudi mnogo delavcev iz Studencev.

Zborovanje je otvoril ob 10. uri bivši podpredsednik SSLU, abs. pravnik g. Ciril Golouh, ki je v svojem uvodnem govoru označil težke naloge Sveta slušateljev, ki bi lahko storil mnogo mnogo več za socijalni napredek ljubljanskega visokošolca, ako bi se mu ne bilo treba boriti po cele mesece vsakega leta za sam obstoj neokrnjenega slovenskega vseučilišča.

Navedel je med drugim nekaj drastičnih primerov, kako se v Beogradu zapostavljata ljubljanska in zagrebška univerza, kjer dajejo prednost pred njima celo absolventom inozemskih vseučilišč.

Za SSLU je govoril nato njegov bivši preglednik abs. pravnik g. Odon Planinšek, naglašajoč vso ničevost razlogov, ki se navajajo za potrebo okrnjenja našega najvišjega kulturnega zavoda — simbola naše svobode in enakopravnosti.

V daljšem lepem in vsebinsko zanimivem govoru je nato drugi odposlanec SSLU, pravnik g. Miloš Stare, predočil zborovalcem borbo naših prednikov za lastno vseučilišče, njegove prve in večkratne početke pred več kot dve sto leti, dalje v dobi Ilirije in še parkrat v Avstriji — dokler nam ni dala univerzo svoboda naroda. Dokler gre po statističnih podatkih od vsakih tisoč dinarjev državnih izdatkov v grlo korupciji 137 Din, za ljubljansko medicinsko fakulteto pa 6 par, ni in ne more biti govora o potrebi redukcije univerze radi »štednje«.

Minister v p. g. dr. Kukovec se je pridružil protestu, izjavljajoč da so razlogi za ohranitev popolne univerze v Ljubljani absolutno tehtnejši od nasprotnih, kar more ugotoviti tudi sam, ki je večkrat soodločal pri podobnih važnih vprašanjih.

Narodni poslanec g. Petejan je izjavil, da bo kot socijalist in Slovenec storil vse, kar bo v njegovih močeh, da prepriča odločujoče faktorje v Beogradu o neumestnosti in neupravičenosti nameravane ukinitve poedinih fakultet na ljubljanski univerzi.

V imenu predsedstva SDS za mariborsko oblast se je pridružil protestu g. prof. dr. Strmšek, za NSS g. načelnik Mohorko in za Hrvatsko Matico lekarnar g. Albaneže. Pismene izjave solidarnosti v protestu so poslali: Pokrajinska organizacija socijalistične stranke v Mariboru, izvršilni odbor Slov. ljudske stranke v Mariboru in Starešinska zveza akad. društva »Triglav« v Mariboru.

Končno je bila soglasno sprejeta resolucija, ki protestira proti kakršnikoli okrnitvi ljubljanske univerze in zahteva finančno možnost za razširjenje oddelkov na tehniški ter izpopolnitev medicinske fakultete.

Ob 11. je bila zaključena lepa manifestacija Mariborčanov za slovensko Almo mater.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Pondeljek, 28. novembra. **Gostovanje v Ptuju. (»Čardaška kneginja«).**

Torek, 29. novembra ob 20. uri »Bajadera«, ab. D. Kuponi.

Sreda, 30. novembra ob 20. uri »Igra s smrtjo«, ab. A. Kuponi.

Opera pripravlja **»Madame Butterfly«** in opereto **»Takrat v starih časih...«**, drama pa Šekspirjevo komedijo **»Kar hočete«.** V kratkem se zopet ponovi priljubljena opereta **»Logarjeva Krista«.**

Program novinarskega koncerta

ki se bo vršil na praznik narodnega ujedinjenja v Götzovi dvorani, vsebuje sledeče zanimive točke:

1. a) St. Premrl: Zakaj? b) Dr. Fr. Kimovec: Ti boš pa doma ostala. Poje mešan zbor Glasbene Matice, pevovodja ravnatelj Josip Hladek-Bohinjski.
2. a) O. Dev: Pojdem v rute. (Koroška narodna). b) Št. Mokranjac: Srbske narodne pesmi II. c) E. Adamič: Večerna pesem. Poje mešani zbor »Maribora«. Pevovodja Janko Gašparič.
4. a) F. Vilhar: Na vrelu Bosne. b) J. Juvanec: Pastir. Poje moški zbor »Jadrana«. Pevovodja I. Lah.
5. a) V. Vodopivec: Fantovska pesem. b) M. Sachs: Ljubici pod oknom. c) Fr. Marolt: Boleraz. (Slovaška narodna). Poje moški zbor »Drave«. Pevovodja prof. I. Schweiger.
6. Fr. Canić: Majka (balada za baritonsolo). Poje operni baritonist Fran Neralić (na klavirju gdč. Minka Zacherlova).
7. Prof. Herman Frisch: Nastopi z lastno skladbo na klavirju.

120.000 Din za kraljev spomenik v Mariboru

Te dni sta mestni računski svetnik g. Fran Štor kot delegat mestnega magistrata v Mariboru in g. Ivan Volčič, svetnik finančnega ravnateljstva v Mariboru, pregledala dosedanje denarne poslovanje komiteja zapostavitev spomenika kralju Petru v Mariboru, ki se vrši potom Ljubljanske kreditne banke in našla vse v najlepšem redu. Komite razpolaga sedaj do vključno 10. oktobra s vsoto 119.298 Din in je imel za nabranje te vsote samo 4.586 Din 79 par stroškov. Komite zasluži za požrtvovalno delovanje vsekakor najlepše priznanje in vsestransko podporo. Prosimo občinstvo, da pri nadaljnem zbiranju prispevkov v ta velepatrijotični namen to upošteva. —

Samomor v studenškem gozdu

Samomorilec se je ustrelil in nato padel s skale v Dravo. Delavci so ga potegnili na suho.

V soboto zvečer so našli delavci, ki lovijo les v Dravi, na neki oviri viseče mrtvo truplo, ki so ga takoj potegnili iz vode in pozvali studenške orožnike k ugotovitvi identite neznanca. Z nekega lističa, ki ga je imel utopljenec pri sebi, so kmalu dognali, da gre za Roberta Ogrizka, čigar osebnih podatkov pa še niso mogli ugotoviti. Zato so prepeljali začasno preko noči mrtvo truplo v mrtvašnico na studenško pokopališče, včeraj dopoldne pa dognali nove podrobnosti.

Pri naknadnem pregledu mrtveca so našli orožniki, da ima v prsih smrtonosno rano. Skoro z gotovostjo se lahko sklepa, da se je Ogrizek ustrelil sam in nato padel s skale v studenškem gozdu v Dravo. Neki orožnik je izjavil, da je srečal v soboto popoldne Ogrizka, ki ga je nekam čudno divje in zmedeno gledal. Imel je gotovo že takrat samomorilni namen. Orožja sicer še niso našli, a ga varnostni organi marljivo iščejo. Podrobnosti o življenju samomorilca bodo ugotovili tekom današnjega dne.

Kupujte železniške vozne karte v biljetarni ‚Putnika' v Mariboru, Aleksandr. 35

Mariborski in dnevni drobiž

Otvoritev knjigarne Tiskovne zadruge v Mariboru.

Danes je bila otvorjena na Aleksandrovi cesti št. 13 podružnica ljubljanske Tiskovne zadruge. Knjigarna je nedvomno najlepša v našem mestu in bogato založena s slovenskimi in nemškimi knjigami.

Odlikovanje ravnatelja dr. Tominška.

Včeraj dopoldne je v slavnostni dvorani gimnazije veliki župan mariborske oblasti g. dr. Schaubach slovesno izročil ravnatelju gimnazije g. dr. Josipu Tominšku red sv. Save III. razreda, s katerim ga je kralj odlikoval za njegove velike prosvetne zasluge. Odlikovanju so prisostvovali poleg profesorjev gimnazije številni pedagogi, člani Glasbene Matice, planinci in drugi sodelavci ter znanci slavljenca. —

Demokratski sestanek

sklicuje za danes ob 20. Gospodarsko politično društvo za I. okraj v dvorano g. Kosiča, gostilna Vetrinjski dvor. Ker je na dnevnem redu referat in nato debata o važnem narodno-gospodarskem vprašanju Maribora, so vabljeni somišljeniki vseh okrajev mesta.

Koncert kraljeve garde v Mariboru.

V petek, dne 2. decembra bo koncertiral v Mariboru celokupni, 120 odličnih godbenikov broječi orkester kraljeve garde pod osebnim vodstvom referenta vseh vojnih muzik, višjega kapelnika Pokornija. V pondeljek, dne 5. decembra pa bo imel Maribor priliko slišati po daljšem presledku slavne in svetovno priznane Zikovce, ki žanjejo pri vseh koncertih v tuin inozemstvu prave triumfe. Za koncert kraljeve garde so vstopnice že v predprodaji. —

Razstava osnutkov za spomenik kralju Petru.

Včeraj dopoldne je odbor za postavitev spomenika kralju Petru I. Osvoboditelju otvoril v dvorani »Uniona« razstavo osnutkov za spomenik in grafičnih del domačih umetnikov prof. Cotiča, Mežana, Kosa, Trstenjaka in Pirnata, ki so razstavili okrog 50 slik in 2 groteski. Osnutkov za spomenik je 12, odbor za oceno se pa namerava sestati po razstavi, ki bo odprta teden dni, — če se natečaj za osnutke za širšo tekmovanje ne bo še enkrat razpisal, kar bi bilo gotovo priporočljivo. Ob otvoritvi razstave je svirala vojaška godba. Prvi dan je bila razstava dobro obiskana, kar daje upanje, da bodo razstavljene slike našle tudi kupce. —

Iz Vodnikove družbe

nam poročajo, da se ekspedicija knjig bliža koncu. Odposlane so knjige za vse ustanovnike, za člane v Ameriki, v mariborski in ljubljanski oblasti. Sedaj se odpošiljajo knjige na poverjeništva izven Slovenije in na direktne člane. Zadnje naknadne prijave so se mogle še upoštevati. Odslej se more dobiti le še 3 knjige brez Vodnikove pratike. Ponovno opozarjamo in prosimo naj vsakdo, ki hoče biti član Vodnikove družbe, takoj plača članarino, da se mu ne bo zgodilo tako kot mnogoštevilnim priglašencem, ki so prišli sedaj prepozno in ne morejo dobiti več vseh knjig. Vodnikova družba tiska le toliko pratike, kolikor je priglašenih članov. Vsi večji kraji v Sloveniji imajo svoja poverjeništva, javna poverjeništva se nahajajo razven tega v Ljubljani, Mariboru in Celju. V Ljubljani so glavna poverjeništva: Knjigarna Tiskovne zadruge, Šentjakobska knjižnica, Simon Gregorčičeva in Dvorska knjižnica. V Mariboru knjigarna Tiskovne zadruge (podružnica) na Aleksandrovi cesti ter Ljudska knjižnica in v Celju Ptujsko prometna pisarna. Poročila iz vseh strani javljajo, da so člani z letošnjimi knjigami izredno zadovoljni. —

Uradni dan komisarja za agrarne operacije.

Ker je prvi četrtek v decembru praznik narodnega ujedinjenja, sebo vršil uradni dan komisarja za agrarne operacije v mariborski oblasti v soboto dne 3. decembra od 10. do 13. ure v palači velikega župana v Mariboru, soba št. 9, pritličje na desno. —

Sokolsko društvo v Mariboru

priredi v sredo 30. t. m. ob 20. uri v veliki dvorani Narodnega doma akademijo v proslavo narodnega praznika. Prireditev je vstopnine prosta. —

Zmaga jugoslovanskih nacijonalistov v Zagrebu.

Pri včerajšnjih volitvah v Jugoslovansko-akademsko podporno društvo v Zagrebu, za katere je vladalo med občinstvom ogromno zanimanje, je zmagala lista jugoslovanskega - nacijonalnega bloka (samostojni demokrati, Triglavani in Orjunaši), ki je dobila 741 glasov. V manjšini je ostal s 714 glasovi hrvatski blok. Po volitvah so se vršile po mestu demonstracije in spopadi med obema skupinama, a je policija z energičnim nastopom demonstrante kmalu razkropila. —

Stanovanjski zakon.

Novi stanovanjski zakon in k njemu pripadajoči pravilnik sta še marisikateremu nejasna. Društvo stanovanjskih najemnikov za Maribor in bližnjo okolico bo zato svojim članom obadva razložilo na javni seji dne 30. novembra (sreda) ob 8. zvečer v mali unionski (Götzovi) dvorani. — Dostop imajo samo člani s člansko izkaznico. — Odbor.

Transport nagega invalida v rešilnem avtu.

V soboto zvečer se je 27letni invalid Leopold F. iz Kočevja v neki gostilni v Melju opijanil in pričel razgrajati. Ko ga je stražnik privedel na ulico, se mu je invalid zopertavil in se pričel slačiti. Bil je tako nasilen, da mu stražnik njegove namere ni mogel preprečiti, temveč je zavaroval javno moralo pred pohujšanjem na ta način, da ga je potegnil v bližnjo vežo in skril radovednežem njegovo nagoto. Telefonično je nato stražnik pozval rešilno postajo, ki je nagega invalida prepeljala v bolnico, od tam pa zopet v policijske zapore. Poslan bo v pristojno občino. —

Nočni napad.

Neznana storilca sta na prometni ulici napadla v minuli noči hlapca Jakoba F. in delavca Simona M. brez vsakršnega vzroka. Simonu je napadalec s trdim predmetom prizadjal 5 cm veliko rano sredi čela, dočim je njegov bojeviti tovarišč z nožem preklal Jakobu zgornjo ustnico. Močno krvaveča so na rešilni postaji prevezali in ju poslali v bolnico.

Nesreča starega hlapca.

Ignac Satler, 69letni hlapec iz Brestemnice, se je težko ponesrečil, ko je v gozdu s svojim gospodarjem podiral debla. Nekaj debel sta srečno podrla, zadnji štor se je pa tako nepričakovano zaokrenil, da je starega hlapca podrl na tla. Mož si je zlomil pri tem desno nogo in na levi strani nekaj reber. —

Nesrečno naključje s sekiro.

Delavec Herman Steher na Teznem je sproti zlagal drva, katera je njegov brat sekal. Po nesrečnem naključju se je pa bratu sekira izmuznila iz rok ter odletela ter padla sklonjenemu Hermanu na desno nogo nad kolenom. Herman leči svojo globoko rano v bolnišnici. —

Ponesrečen otrok.

Doma v Strosmajerjevi ulici si je zlomila levo roko poldrugo letna Mira Kramberger. Dete se je igralo in po nesreči padlo.

Tatvine.

V soboto ob 6. zjutraj so neznani storilci ukradli mesarju Hellerju iz Ptuja iz mestne klavnice 82 kg težkega očiščenega prašiča, vrednega 1235 Din. — V soboto proti večeru je tat koles izmaknil Tomažu Lašiču vredno 1000 Din. — Na Koroškem kolodvoru so v delavnicah državnih železnic v zadnjem času pokradli 20 medenih strojnih ležišč, v vrednosti 5000 Din. Storilcem so na sledu. —

Zlobne poškodbe.

V noči od sobote na nedeljo so neznani storilci na treh krajih v Mariboru s kamenjem razbijali okna. Ob 3. uri so razbili tri šipe v Slovenski ulici 29, kapelniku Schönherju Maksu in mu povzročili 500 Din škode. V Trubarjevi ulici so ob 4.15 razbili tudi tri okenske šipe in ravno tako pri spedicijski tvrdki Schenker.

Plesna konkurenca.

V sredo, 30. novembra se vrši v Palais de danse velika plesna konkurenca v valčku, tangu, Charlestonu z vrednostnimi dobitki. Priključena je igra na roulet-o in jux plesi. Začetek ob 10. uri. Lože se lahko rezervira. — 1284

Indijski vladarji

KRALJA BISEROV IN DIAMANTOV.— VESELI MAHARADŽA. — NAJVIŠJI DUHOVNIK — M. GANDHI.

Svetovni potnik Anton Kundinger iz Krkonošev je prepotoval Azijo. Najdalje se je mudil v Indiji, kjer je obiskoval vse indijske vladarje in velikaše. Ko je prepotoval 500 milj skozi puščavo Sindi, se je iz Lahore napotil v Kašmir, kjer je bil gost kašmirskega maharadže, ki velja za najbogatejšega indijskega kneza. Ta knez je postal znan tudi v Evropi in sicer kot junak neke sodnijske afere v Londonu pod imenom »mister A«. Tako so ga v Londonu iz obzirnosti imenovali, ko se je pa vrnil v svojo domovino, je moral dolgo časa delati pokoro radi londonskih dogodkov.

Kot drugi je sprejel svetovnega potnika maharadža Patiale. Ta je znan radi eksotičnega luksuza in radi velike gostoljubnosti. Za goste je zgradil veliko palačo, kjer najde vsak gost po načinu svoje domovine opremljene sobe. Knez ima navado gostom na čast prirejati velike love.

V Dholpuru pa vlada maharadža, ki velja za indijskega »kralja biserov«. Evropska fantazija si ne more naslikati bogastva in blišča njegovih zakladov. Biseri vseh velikosti in barvenih razlik, biseri tajnostne zgodovine, biseri, ki še niso krasili ženskega vratu, biseri, biseri in zopet biseri. Počasi začne človek računati, rad bi približno ugotovil vrednost velikanske zbirke draguljev, a vse zastonj; bogastva se ne da preceniti.

Maharadža Datije je pa veseljaška prikazen med indijskimi knezi. Njegovo največje veselje so dolgotrajne pojedine z obilno pijačo. Pravijo, da je od pijače omamljen od zore do mraka leto in dan. One, ki hočejo v avdijenco, sprejme prvi minister ter jih z raznimi pijačami tako dolgo pripravlja, da jim vse mrgoli pred očmi. Gosti namreč ne smejo vladarja neprijetno iznenaditi s svojo treznostjo. Veseli maharadža, ki ima deset tisoč mož vojske, je pa nekoč bogzna v kakem razpoloženju začel vojni pohod proti Angliji. Pohoda je bilo seveda takoj konec in maharadžo so za nekaj časa internirali v Afriko. Tam so takoj spoznali, da mu je vse prej na mislih, kakor pa upiranje. Pustili so ga zopet na vladarski prestol, ki se ne naslanja na bajonete, marveč na velike baterije vinskih in likerskih steklenic iz angleške zaloge.

Maharadža Pane pa velja za »kralja diamantov«. Posebnost njegove dežele so tudi črni jeleni, ki so po drugod že iztrebljeni. Črne jelene, ki so najhitrejša in najprevidnejša divjačina, lovijo z leopardi. Lovec leopardu zaveže oči ter mu jih odveže šele tedaj, ko najde sled črnih jelenov. Leopard se kakor puščica zakadi za divjačino in ko jo zaloti, se ji od zadaj zagrize v vrat. Od jelenove krvi je leopard tako pijan, da si da zopet zavezati oči in zapreti v kletko.

Šatapurski maharadža je modrijan častitljive starosti. S svojimi gosti se je razgovarjal o umetnosti stare Indije, razkazoval jim je svojo bogato zbirko umetnin in zgodovinskih vrednosti. Za slovo in spomin je podaril vsakemu z dragulji obšite sandale.

Kraljica Bhopala je moderna dama, odložila je pajčolan, njen sin pa velja za prvovrstnega polo-igralca. Za prvo lepotico Indije pa velja hči kapurtalskega maharadže, princesa Brinda. Odgojena je zapadno-evropsko in je odklonila do sedaj še vse snubce indijskih dvorov.

V romantičnem gorskem zatišju Albu pa živi duševni vladar — najvišji budhistični duhovnik Indije. Ta mož nima ne krstnega, ne rodbinskega imena. Smisel njegovega imena je to, kar mi razumemo pod besedo »bog«. Ko ga je svetovni potnik obiskal, se je ravno pripravljal na 23dnevni post. Ves ta čas ne pije, ne je, ne govori in se tudi ne gane. Obiskovalcem je napisal v spominsko knjigo stavek, ki izraža v prevodu sledeče: »Biti bogat ali pa kralj, ni sreča. Dovolj je — biti dober človek.«

V Kalkuti so potniki posetili duševnega voditelja 300 milijonov Indijcev Mahatmo Gandhija. Gandhi nima svojega doma, doma je pa povsod — danes tu, jutri tam in vsak Indijc si šteje v veliko čast, če mu sme dati streho. Gandhi nima sluge, nima tajnika in nima niti obleke, razven pasu, sandal in dolge bele halje. V razgovoru z Evropejci je silno previden in obiskovalcem je bilo naročeno, naj govorijo z njim le vsakdanjosti ter naj se popolnoma izogibljejo politike. Na vprašanja, ki so bila preplitva, indijski modrijan ni dal odgovorov. V spominsko knjigo se je pa podpisal ter pristavil: »With much love« — (»Z veliko ljubeznijo«).

Tajinstvena drama v Parizu

V Parizu se je odigrala pred dnevi tajinstvena rodbinska drama, koje skrivnostne vzroke bodo žrtve gotovo ponesle v grob.

V aristokratskem razkošnem stanovanju v četrti Muette je že več let stanoval bivši švedski konzul Harold Gerbst s soprogo in njeno materjo. Konzulu je bilo 49 let, dočim njegova žena še ni prekoračila tridesetega leta. Za časa bivanja v Franciji se je Gerbst posvetil industriji, dočim je njegova soproga, gospa Stinna zelo znana v literarnih in novinarskih krogih v Stockholmu, kajti dopisovala je švedskim časopisom pod pseudonimom »Iliane«. Zakonca sta živela jako udobno in sta razpolagala tudi z avtomobilom, ki sta ga nedavno prodala.

Na dan tragedije se je rodbina zabavala z igranjem kart in po igri odšla k počitku. Kaj se je pripetilo med zakoncema kasneje, se ni moglo ugotoviti in se najbrže tudi ne bo. Naslednjega dne so ju našli mrtva v njeni spalni sobi. Na svoji postelji je ležala ona s prestreljenim sencem, dočim je konzul s prestreljeno lobanjo ležal poleg nje. V rokah je krčevito stiskal revolver. Preiskava je ugotovila, da je Gerbst v snu ustrelil ženo, nato pa izvršil samomor.

Iz dnevnika planinske koče.

Med mnogimi posvetitvami in verzi, ki jih napišejo naši planinci v dnevnik neke planinske koče, najdete nad polnim podpisom tudi ono znano:

»Na planinci pač ni greha' ...«

Takoj pod ta verz pa je napisala nežna damska roka, ne da bi se bila podpisala:

»Ker se mož že prej upeha...«

Lipa Friderika Velikega se mora umakniti prometu.

V Potsdamu je nastala ogorčena borba radi zgodovinskega spomina, ki je v zgodovini Prusije velikega pomena, namreč radi tristoletne lipe, ki je poleg mlina Sanssouci še edini znak rezidence Friderika Velikega. Tristoletno drevo bi moralo postati žrtev modernega prometa, kar je razburilo vso javnost. Na omenjeno lipo je narod obešal različne prošnje, ki jih je kralj po tradicijonalnem običaju snemal in po možnosti pravično in kralievsko reševal. Trdi se, da je promet v Potsdamu tako šibek, da lipa še celih petdeset let ne bo v oviro, čeprav stoji sredi ulice. Ograjena je z železno ograjo, vendar je na obeh straneh dovolj prostora za pasažo avtomobilov. Del prebivalstva je za ohranitev zgodovinskega drevesa, drugi del pa utemeljuje odstranitev z naraščajočim prometom in priporočajo, da bi se drevo presadilo na drugo mesto. Kako bo spor končal, je trenutno še odprto vprašanje.

4000 let star kruh.

Profesor James M. Breasted, ki je po nalogu orijentalskega instituta čikaškega vseučilišča pričel z izkopavanji v Egiptu, je našel v neki doslej nepreiskani prastari grobnici med ostalimi relikvijami komad kruha, ki je po zanesljivih ugotovitvah star okrog 4000 let, ker izvira iz leta 2500 do 2000 pred Kristom. Kljub štiritisočletjem je kruh dobro ohranjen, ker je bil zavit v mumijsko platno. Ta kruh je gotovo najstarejši na svetu in je že razstavljen v naravoslovnem muzeju Victorie Field.

Sport

SK Svoboda:SK Železničar 4:0 (1:0).

Ob ugodnem vremenu in na idealnem terenu ISSK Maribora se je včeraj popoldne odigrala zaključna prvenstvena tekma v jesenski nogometni sezoni med Svobodo in Železničarji, v kateri je tehnično boljše moštvo Svobode v nepričakovano visokem razmerju poraziło nevigranega protivnika. Ob nastopu sta moštvi veljali za enakovredna nasprotnika, potek tekme pa je dokazal, da je material Svobode prednjačil moštvu Železničarja, ki je s ponovno pregrupacijo docela porušil kontakt med posameznimi deli moštva, ter olajšal delo borbenega protivnika, ki ni zamudil nobene prilike.

Železničar, ki ni nastopil ravno v slabi postavi, je ob pričetku prevladoval in vztrajal v lahki premoči, postal pa je žrtev lastnega tempa dočim je Svoboda tem po stopnjevala. Pri Železničarju, je bil napad najboljši del moštva, zlasti srednji napadalec in krili, ki sta uspešno prodirali, vendar zvezi nista niti taktično niti tehnično mogli zadovoljiti in nosita največ odgovornosti za neuspeh. Krilska vrsta je igrala podrejeno ulogo. Opomogla pa si je, ko se je Korošec vrnil iz napada na mesto centerhalfa, toliko bolj pa je opešal napad. V ožji obrambi je bil najboljši Vauda, ko pa je odšel v napad, je Svoboda imela lažje delo. Vratar ni pokazal ničesar.

Svoboda je kombinatorno zadovoljila. V napadu sta se odlikovala center in leva zveza. Desno krilo je z driblanjem zadrževalo prodore, sicer bi z odločnejšo igro mnogo več prispevalo k uspehu. V krilski vrsti se je odlikoval Oman, dočim sta branilca vršila vzorno obrambno delo in sigurno zavračala napade Železničarja, ki so bili v prvem polčasu prav pogosti. Najboljši na polju je bil vratar Mernik, ki je naravnost nemogoče žoge pobiral z nog in ponovno dokazal izreden talent, ter za drzne robinzonade žel obilo priznanja.

Potek tekmovanja je bil jako živahen. Prvi polčas je imel Železničar več od igre, proti koncu pa je Svoboda prešla v ofenzivo in z zaporednimi streli iz neposredne bližine dosegla prvi goal tik pred zaključkom. V drugem polčasu je prevladovala Svoboda in v presledkih dosegla tri goale, drugega bi bil lahko sodnik preprečil, ker je bila žoga iztrgana vratarju iz rok. Kljub temu je zmaga Svobode zaslužena.

Z včerajšnim ponesrečenim startom pride Železničar na predzadnje mesto, dočim je Svoboda v točkah dohitela Ptuj — zaostaja pa v razmerju goalov — ter zasedla četrto mesto.

Končno stanje jesenskega prvenstva v Mariboru.

V jesenskem prvenstvenem tekmovanju si je Maribor priboril prvo mesto in vodi z dvema točkama pred Rapidom; ima torej največ izgledov v pomladanskem prvenstvenem tekmovanju in se s sigurnostjo računa, da si bo za leto 1927-28 priboril prvenstvo okrožja.

1. Maribor 10 točk 19:0.
2. Rapid 8 točk 22:2.
3. Ptuj 5 točk 7:10.
4. Svoboda 5 točk 7:13.
5. Železničar 2 točki 5:15.
6. Merkur 0 točk 3:23.

BSK prvak v Beogradu.

V Beogradu si je jesensko prvenstvo priboril BSK in vodi z 10 točkami (21:6) pred Jugoslavijo 10 točk (27:7). 3. Jedinstvo 6 točk (13:11). 4. Sokol 3 točke (8:16), 5. BUSK 2 točki (6:20), 6. Slavija 1 točko (7:22).

Gradjanski prvak v Zagrebu.

1. Gradjanski 9 točk 23:13 (s Croatio je včeraj igral neodločno 3:3), 2. Croatia 8 točk 7 (13:7), 3. Hašk 8 točk (14:9), 4. Viktorija 7 točk (14:16), 5. Concordia 6 točk (12:11), 6. Železničar 2 točki (7:16), 7. Derby 2 točki 4:15,

Lep uspeh Ptujčana v Zagrebu.

Včeraj je Gradjanski priredil steeple chase na 3 km progi. Prvi je prispel na cilj Predanič ASK v času 12 min. 16 sek. Sledil mu je Walner (SK Ptuj) v času 12, 42 kar je vsekakor prav lep uspeh. 3. Vujkovič (Hašk) 12;44;2. Od 24 prijavljenih konkuretov jih je startalo 14.

Dunajska prvenstva — Admira jesenski prvak.

Včeraj si je Admira z zmago nad Vienno zasigurala vodstvo v tabeli. Sledeči Vienna 3. Austria, 4. Vacker, 5. Rapid, 6. Slovan, 7. Hertha, 8. FAC, 9. Sportklub, 10. Hakoah, 11. WAC, 12. BAC, 13. Simmering. Nedeljske prvenstvene so končale: Admira—Vienna 4:2, Rapid—Hertha 2:0, Avstria—Hakoah 4:1, Wacker—WAC 4:3 (3:1), Slovan—Sportklub 3:3.

Ostale tekme.

P r a g a: Sparta—Ferenzvarosz 4:1 (1:0), Slavija—Viktorija Žižkov 5:2 (2:1) prvenstvena.

B u d i m p e š t a: FAC (Dunaj)—Ungarija 2:0 (2:0).

Govekar: Rokovnjači

Človeka objemlje sentimentalnost, ko gleda to romantično dramatizacijo brez pretenzij, brez literarnega pomena in globine; kaj so vendar ta in druge Govekarjeve »narodne igre« ljudi združevale, jih navduševale in kakšno nalogo na deželi dovršile! Danes so nam kot reminiscenca na preteklost in kot kos zgodovine.

Vprizoritev je bila zanimiva. Ž e l e z n i k je spreten režiser, zlasti scene z množicami so bile živahne in resnične, le pretepi so bili preveč narejeni. (Pred vojno so se študentje pri dramatičnem društvu resnično stepli, da so jih morali razdvajati, ko je bil zastor že padel!). Škoda, da je režiser romantično vsebino vzel v konvencijonalni naturalistični okvir. Zdi se mi, da bi se stvar zelo efektno dala vprizoriti na način, kakor je Bratina insceniral Milčinskega »Mogočen prstan«.

G r o m igra vedno tako, da se nikoli ne da reči, da je bil slab in nikoli ne, da je bil brez pridržka dober. Včasih postane za nekaj časa plitek, premalo koncentriran, naenkrat pa je zopet z vso vnemo v igri. Njegov Nande je bil vkljub vsemu čisto prijetna figura.

Z a k r a j š k o v a je bila kot vdova realistična in se ne da misliti, kako bi bila drugače mogla ulogo izvršiti. Zanimiva je bila vloga S t o p a r j a: prednost ima, da je lep oderski pojav. Nisem ga še videl v tako dobri vlogi. Izgubil je vso ono lesenost in nerodnost, ki se je sicer opažala pri njem. Tudi v govorici ni kazal svojega običajnega dilentantizma. Štefana Rojaka je predstavil v dobri karakterizaciji, čeprav še ne tako plastično, kot se da ta vloga izrabiti, vendar pa toliko, da od njega upravičeno lahko pričakujemo dobrega igralca, ako se bo le posvetil intenzivnemu študiju in delu in ako bo našel režiserja, ki se bo zanj zavzel. Vodstvo naj Stoparja preizkusi večkrat v večjih ulogah.

Ž e l e z n i k sam je bil kar v treh vlogah in pokazal svojo nesporno igralsko rutino. V pastirčku smo videli prav filigransko zaokrožen in lep tip.

Dober je bil S k r b i n š k o v Rutgužen, tako v maski, kakor v igri. Tudi D a n e š e v čevljar; žal da ni kupleta pel več, ko je bil že enkrat začel pri sodobnih motivih.

S t a r č e v a je nastopila temperamentno, z lepim in močnim glasom. K r a l j e v a je vedno resna in stremeča. Z vso čustvenostjo je živela v vlogi Polonce, L u b e j e v a pa ji je za odrom posodila svoje simpatično petje.

O R a s b e r g e r j e v e m Blažu Mozolu pa bomo govorili potem ko bomo videli še Koviča in Rovška v isti vlogi. Tu ma bo gotovo pokazala, kdo je najbližji in najpristnejši našim domačim tipom in kdo jih zna dvigniti v najboljšo umetnino.

Tudi K o v i č, R o ž a n s k i, S a v i n o v a, kmetje in rokovnjači so svojo nalogo dovršiti tako, da je bila cela predstava v prijetnem tempu, kar so gledalci tudi poplačevali z odobravanjem. Ne smemo seveda pozabiti vrste mladih vojakov, ki so korajžno odnesli svojo koračnico. — M. Š.

Maksim Gorki:

Otroška leta

49 Poslovenil dr. I. D.

»Ubogaj dedka«, je dejala mati ter me prekrižala. Čakal sem, da bo rekla kaj drugega ter sem bil jezen, — ker ji je prestrigel besede.

Sedla sta v kočijo. Mati je dolgo in lezno vlekla za obleko, s katero se je bila nekam zateknila.

»Pomagaj ji, ali ne vidiš!« mi je rekel ded, toda jaz ji nisem pomagal, ker sem bil tako trdno zvezan od bridkosti. Maksimov je potrpežljivo uravnaval v kočiji svoje dolge noge, ki so tičale v ozkih, modrih hlačah, babica mu je potiskala v roke neke cule, katere si je pokladal na kolena, jih držal s podbradkom, boječe gubal obraz in zategoval:

»Do-o-osti-i . . .«

V drugo kočijo je sedla zelena staruha s starejšim sinom oficirjem; sedela je kakor naslikana, oficir pa si je česal brado z ročajem sablje in je zdehal.

»To se pravi — da boste šli na vojno?« ga je vpraševal ded.

»Na vsak način.«

»Prav. Turka je treba naklestiti . . .«

Odpeljali so se. Mati se je nekolikokrat okrenila, pomahala z roko, tudi babica, ki se je opirala z roko ob steno hiše, je mahala z drugo po zraku in točila solze in ded je stiskal s prsti solze iz oči in godrnjal:

»Ne bo . . . dobro to . . . ne bo . . .«

Sedel sem na vorniku in gledal, kako sta dirjali kočiji; zavili so za ogel in v prsih mi je nekaj trdno zalopatnilo, se zaprlo.

Bilo je še zgodaj, okna hiš so bila še zaprta z oknicami, ulica prazna, še nikoli je nisem videl tako mrtvo puste. V daljavi je dolgočasno piskal pastir.

»Pojdimo pit čaj«, je rekel ded ter me prijel za ramo.

»Videti je, da ti je rojeno, živeti z menoj.«

Od jutra do večera sva molče delala v vrtu; ded je kopal gredice, podvezoval maline, strgal z jablan lišaj, davil gosenice, jaz pa sem si pripravljal in lepšal bivališče. Ded je odžagal konec obžganega bruna, zabil v zemljo kolov, jaz pa sem poobesil po njih ptičnice z mojimi ptički, spletel sem iz trave mrežo, napravil nad klopjo zastor pred solncem in roso, — in bilo je vse prav lepo.

Ded je dejal:

»Zelo koristno je, da se učiš, sam zase čim lepše skrbeti.«

Zelo sem cenil njegove besede. Tu in tam je sedel na klop, ki sem jo bil pokril s travo in me je s počasnimi besedami, ki jih je z nekakim trudom spravljal iz ust, poučeval.

»Sedaj si odrezan od matere, ona bo dobila druge otroke, ki ji bodo bližji, kakor si ji ti. Babica pa, glej, je začela piti.«

Nato je dolgo molčal, kakor da bi prisluškoval, potem pa so zopet voljno začele teči težke besede:

»To je že drugič, da je začela piti; ko je Mihajlo moral k vojakom, je tudi pila. In pregovorila me je, neumnica stara, da sem ga odkupil. Mogoče bi se bil pri vojakih predrugačil . . . Eh, vi-i . . . Toda jaz bom kmalu umrl. To se pravi — ostal boš zapuščen, navezan sam nase, — sam svoje sreče kovač, si razumel? Nu, glej: Uči se, delati zase, drugim se — ne udajaj! Živi tiho, mirno, pa — kljubuj! Poslušaj vse, delaj pa, kakor se tebi boljše zdi . . .«

Celo leto sem, razen kadar je bilo slabo vreme, preživel na vrtu, v toplih nočeh sem celo spal tamkaj na volneni odeji, ki mi jo je podarila babica; neredko je ona sama nočevala na vrtu; prinesla je kup sena, ga vrgla k moji klopi, legla in mi dolgo pripovedovala karkoli že, prekinjajoč svoje besede z nepričakovanimi vzkliki:

»Poglej — zvezda se je utrnila! To pomeni, da se je čista dušica nekoga začela žalostiti in se spomnila matere zemlje! V tem hipu se je nekje rodil dober človek.«

Ali pa mi je kazala:

»Nova zvezda je vzšla, poglej no! Kako svetla! Oh, ti nebo drago, svetli plašč božji!«

Ded je godrnjal:

»Prehladila se bosta, neumneža, obolela bosta, ali pa vaju bo kap zadela. Tatovi bodo prišli in vaju podavili . . .«

Kadar je zašlo solnce, so se zlile z nebes ognjene reke in so gorele, na baržunasto zemljo se je vsul zlatordeč prah, nato je vsenaokrog opažno začelo temneti, se večati, naraščati, oblito s toplim somrakom; s solncem nasičeni listi so se nagnili, trave so se pripognile k zemlji, vse je postajalo mehkejše, bujnejše in tiho je dehtelo po raznih vonjih, ki so bili prijazni kakor muzika, — in tudi muzika je plavala iz daljave, s polja, in igrala do zore v poljskih taboriščih. Noč je prihajala in z njo se je lilo v prsi nekaj silnega, osvežujočega, kakor dobra materina ljubezen; tišina je mehko božala srce s toplo roko in vse je izginjalo v spominu, kar je bilo pozabiti potrebno, — ves jedki, drobni prah dneva. Očarujoče je, ležati z obrazom kvišku, zasledovati, kako se razgovarjajo zvezde, ki v neskončnost poglabljajo nebo; ta globokost, ki gre vse višje in odkriva novih zvezd, te rahlo dvigne z zemlje in — tako čudno — ali se je vsa zemlja zmanjšala k tebi ali si se sam čudežno razrasel, razvil in se topiš ter zlivaš z vsem, kar je okrog tebe. Počasi postaja vse temnejše, tišje, vsepovsod pa so nevidno razpete budne strune in vsak glas — ali zapoje ptič v sanjah, ali zbeži jež ali pa se kje tiho oglasi človeški glas, — vse je svojevrstno, ne zveni kakor po dnevu, vse ljubavno poudarjeno z budno tišino.

Zaigrala je harmonika, zadonel ženski smeh, zarožljala sablja na trotoarju, zacvilil je pes — vse to ni potrebno, to je padanje poslednjih listov odcvetelega dne.

Bile so noči, ko se je nenadoma na polju, na ulici razlegnil pijan krik, nekdo je bežal, težko udarjajoč z nogami — vse to je bilo navadno in ni vzbujalo zanimanja.

Babica dolgo ni spala, položila je roke pod glavo in ležala ter mi v tihem bedenju pripovedovala o čemerkoli; prav nič ni bila v skrbeh za to, ali jo poslušam ali ne. In vselej je znala izbrati pravljico, ki je napravila noč še pomenljivejšo in lepšo.

Ob njenih enakomernih besedah sem neopaženo zadremal in se prebudil obenem s ptički; naravnost v lice mi je gledalo solnce in segrevalo, tiho je curljal jutranji zrak, listi jablan so otresali roso, vlažna zelen trave je bledela vedno bolj jarko, vsrkavala kristalno prozornost, nad njo pa se je kadila tanka meglica. Na modrikastem nebu raste pahljača solnčnih žarkov, nebo se beli. Nevidno visoko žgoli škrjanček, in vse te barve, vsi ti zvoki se z roso vlivajo v prsi, bude mirno veselje, željo, da čimprej vstaneš, nekaj delaš in živiš v družbi z vsemi živimi bitji naokrog.

To je bil najbolj tih in vidljiv čas za vse moje življenje, prav posebno v tem letu se je vzbudilo in se okrepilo čustvo uverjenosti v svoje moči. Postal sem odljuden, zasovražil sem ljudi, ko sem slišal kričanje Ovsjanikovih otrok, me ni vleklo k njim, le razburjalo me je v bojazni, da bi mi ne porušili naprav v vrtu. — mojega prvega samostojnega dela.

Niso me zanimale več tudi besede dedove, ki je bil vedno bolj suh, godrnjav, in je vedno bolj stokal. Začel se je čestokrat prepirati z babico, pagnal jo je iz hiše, babica je odšla, včasih k Jakovu, včasih k Mihajlu. Včasih se ni vrnila domov nekoliko dni, ded je sam pripravljal jedi; si ožgal roke, vpil, zmerjal, razbijal posodo in je z vsakim dnem postajal neznosnejši.

Tu in tam je prišel k meni v moj kot, udobno sedel na travo, mi dolgo molče sledil z očmi, nato pa je nepričakovano vprašal:

»Zakaj molčiš?«

»Tako. Kaj pa naj govorim?«

Začel me je poučevati:

»Mi nismo gospoda. Nihče nas ne uči. Mi moramo vse sami razumeti. Za druge, glej, so knjige napisane, zgrajene učilnice, za nas pa vsega tega nič. Vse si moraš sam vzeti . . .«

In zamislil se je, se začel sušiti in sedel nepremično in nemo.

Jeseni je prodal hišo, ne dolgo pred prodajo pa je nekoč nenadoma pri jutranjem čaju temno in odločno naznanil babici:

»Nu, mati, redil sem te, redil — sedaj je dosti tega! Skrbi si sama za svoj kruh!«

Babica je bila pri teh besedah popolnoma mirna, kakor da bi bila že davno vedela, da bodo izrečene, in tega čakala. Počasi je potegnila tobačnico, si zamašila nos in rekla:

»Nu, kaj hočem! Če je tako — pa naj bo tako . . .«

(Dalje prihodnjič.)

Sobo in kuhinjo

iščeta zakonca brez otrok. Naslov pove uprava lista. 1777

»Germisan«

najboljše sredstvo za luženje semen, 1/8% raztopine zadostuje za zavarovanje proti sneti in bilnim boleznim. Dr. A. Jenčič, Maribor, Kopitarjeva 6. 1782

NOVO KNJIGARNO V MARIBORU

NA ALEKSANDROVI C. 13 JE OTVORILA TISK. ZADRUGA V LJUBLJANI

NOVA KNJIGARNA JE DOBRO ZALOŽENA S SLOVENSKIMI IN NEMŠKIMI LEPOSLOVNIMI IN POUČNIMI KNJIGAMI SPREJEMAJO SE NAROČILA NA RAZNE ČASOPISE IN REVIJE

ZA MIKLAVŽA IN BOŽIČ PRIPOROČAMO VELIKO IZBIRO MLADINSKIH KNJIG S SLIKAMI

Sledeče srečke drž. razredne loterije

kupljene v Zadružni hranilnici r. z. z o. z. v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 19, ozroma v upravi Večernika, Maribor, so bile izžrebane dne 26 novembra:

40.000 Din dobi srečka 107.207.

Po 20.000 Din dobita srečki 5625 in 93.373.

Po 10.000 Din dobijo srečke 37.066, 77.628, in 99.430.

Po 4000 Din dobijo srečke 759, 11.332, 71.662, 87.207, 102.046 in 121.122.

Po 2000 Din dobijo srečke 291, 513, 718, 3242, 3324, 3334, 5029, 5882, 6374, 10.406, 12.024 12.626 12.921 13.020 16.922 16.939 19.959 23.080 24.407 25.602 26.694 26.883 27.494 27.947 28.308 32.290 32.930 33.227 33.927, 34.992, 36.969, 37.185 38.396 39.873 41.657 44.244 45.221 45.427 45.786 47.195 55.013, 55.388 55,990 59.374 60.498 62.019 64.011 64.407 67.538 71.225, 72.560 73.505 74.575 78.307 78.676, 83.075 84.232 87.146 87.307 88.700, 89.187, 89.839 91.633 91.730 94880 96271 99.536 102.945 103.146 103.948 108.687, 111.596, 112.093, 114.993, 118.969, 121.053, 122.034, 122.677, 122.191, 124.296, 124.399, 124.941.

1783 Oprav. štev. E 5897/27

Dražbeni oklic

Dne 3. decembra 1927 ob 10. uri prodado se pri okr. sodišču soba 66 na javni dražbi sledeči predmeti:

1 zlata ura z verižico, kovček in razno ročno orodje.

K draženju se bo začelo pozivati šele pol ure po zgoraj navedeni uri; medtem se lahko ti predmeti ogledajo.

Okrajno sodišče v Mariboru odd. XI.

dne 15. novembra 1927.

Pisemski papir

najmodernejše izpeljave le pri 1188

Zlata Brišnik, Slovenska ul. 11

Polnilna peresa znamk Waterman, Montblanc, Pankala

Vazelino za čevlje

iz tovarne Golob

kremo za čevlje raznih znamk, nogavice, rokavice, otroške čevlje in copate, milo, toaletne predmete, papir, parfumerijo, vrvarske in pletarske izdelke, razno drobnarijo itd. 1428

Na drobno! priporoča Na debelo!

Drago Rošina, Maribor, Vetrinjska 26

Zahtevajte povsod „Večernik“

Pozor meščani!

Na Koroški cesti štev. 3 se toči dalmatinsko vino iz Šibenika črno, belo in rdeče po 12 Din. 1730

Najprimernejša

Miklavževa darila

kupite najceneje pri tvrdki

ANICA TRAUN

Grajski trg 1. 24a

KARO

MARIBOR

KOROŠKA CESTA 12

Specijaliteta: Nepremočljivi jesenski in zimski čevlji!

1276

Izdaja Konzorcij »Jutra« v Ljubljani; predstavnik izdajatelja in urednik: Fran Brozovič v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik Stanko Detela v Mariboru.